

APOSTOLUL

CURIERUL ARHIEPISCOPIEI ORTODOXE ROMÂNE DIN BUCUREȘTI

A P Ă R E D E D O U Ă O R I P E L U N Ă

Redacția și Administrația :
ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

ABONAMENTUL

pentru preoți, diaconi și instituții 150 lei pe an
pentru cântăreți și paracletici 100 lei pe an

SUMARUL:

1. Hotărârea Adunării Arhiepiscopiei București în chestia Facultății de Te- ologie Catolică în București.	* * *	3. Cruci Tale ne închinăm, Hristoase <i>Pr. Mihail Stănescu</i>	
2. Dogma Euharistică. . . . . <i>Prof. S. Bulgakov</i>		4. Mișcarea Misionară	* * *
		5. Cronica internă.	* * *
		6. Parohii vacante	* * *

HOTĂRÂREA ADUNĂRII ARHIEPISCOPIEI BUCUREȘTI ÎN CHESTIA UNEI FACULTĂȚI DE TEOLOGIE CATOLICĂ ÎN BUCUREȘTI

La finea discuțiunii asupra proiectului de Lege al învățământului superior, s'a făcut și primit la Camera Deputaților, pe la ora 12 din noapte, pe când Camera nici nu mai era în număr, un amendament cu cuprinsul:

Să se înființeze pe lângă Universitatea din București o facultate de Teologie Catolică,—amendament asupra căruia n'a avut ocazie nici barem a se pronunța Senatul Universității Autonome.

În fața acestei procedări ilegale și de surpriză Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Ortodoxe a Bucureștilor, se vede nevoită a protesta declarând următoarele:

Biserica Ortodoxă din această Arhiepiscopie, nu are nimic în contra ca biserica apuseană, din România, să aibă pu-

tință a da clerului său o instrucție superioară, în o școală înaltă depe teritoriul a însăși Țării noastre, căci este atât în interesul catolicismului din România cât și în interesul Țării, ca viitorii preoți ai acestui cult minoritar și parte neromâni, să crească în atmosfera culturii și aspirațiunilor patriei comune. — Asta desigur e mai bine, decât să crească în Țări străine, întorcându-se în România cu vederi protivnice la tot ce-i românesc.

Dar în scopul norocoasei rezolviri a acestei delicate chestiuni, se cere ca ea să fie în liniște studiată de Onor. Minister al Cultelor și Instrucțiunilor, spre a se găsi o soluție mulțumitoare.

Dar a intra în cadrele autonome ale Universității din București, prin surprindere

mezonoptică prin ușița lăaturalnică a unui amendament în o ședință a Camerii, care nu era în număr—nu e o procedură demnă, contra căreia Adunarea Arhiepiscopiei Bucureștilor, protestează, rugând Onor. Senatul Universității din București, să nu admită asemenea încălcare autonomiei sale de curând asigurată prin Lege; iară Onor. Ministerul de Instrucțiune și Culte să fie rugat a rezolva această chestie admitând

o școală superioară de Teologie pentru biserica apuseană, în afară de cadrele Universității Românești care are deja o Facultate Teologică a credincioșilor ce formează masa covârșitoare a cetățenilor români; altcum ne vom pomeni la Universitatea din București cu vre-o 6—7 facultăți de teologie a tuturor cultelor din Țară ceea ce nu mai e nicăeri în lume.

DOGMA EUHARISTICA

Protoiereul S. BULGAKOV

Credința bisericii ortodoxe este că la sfânta euharistie, pâinea și vinul *se prefac*¹⁾ în trupul și sângele lui Christos și că în ele e prezent însuși Domnul. Pâinea și vinul încetează de-a mai fi pâine și vin, devenind trupul și sângele lui Christos: „acesta (τοῦτο) este trupul Meu”, „acesta este sângele Meu”. Puterea tainică a prefacerii pătrunde în natura pâinii și a vinului și o schimbă. Însăși natura, ființa lor materială, se schimbă, devine altceva, nu mai aparține lumii fizice. Cu toate acestea, pâinea și vinul nu-și pierd proprietățile lor materiale, însușirile pâinii și ale vinului rămânând: mirosul, gustul, greutatea, culoarea — proprietăți fizice și chimice. Schimbarea naturii lor nu se răstrânge și asupra firii lor fizice. De aceea, minunea transsubstanțierii sfintelor Daruri nu e fizică, ci metafizică. Ea nu se evidențiază în înlocuirea unei materii din domeniul lumii fizice cu o alta, așa cum s'a făcut de exemplu, la Cana Galileiei, când materia apei s'a transformat în aceea a vinului, sau așa cum s'a făcut la săturarea minunată a mulțimii, când s'a mărit însăși cantitatea pâinii. Nu există și nici nu poate să existe în lume vreo materie în care s'ar putea preface pâinea și vinul la transsubstanțierea lor în trupul și sângele lui Christos. Acestei transsubstanțieri nu-i corespunde nici o schimbare în limitele lumii acesteia din cauză că, între obiectele ei, lipsește în general materia trupului și a sângelui lui Christos. Schimbarea, înțeleasă într'un atare senz, ar însemna o creație cu totul nouă, precedată de exterminarea materiei existente. Dar în cazul acesta, schimbarea de care vorbim nu poate fi transsubstanțiere, μεταβολή, care presupune identitatea lui *terminus a quo* cu *terminus ad quem*, împreună — în același timp — cu toată distincțiunea lor. Noua creație, care ar lua locul acelei anterioare, ar distruge această legătură, ar nimici *terminus a quo* și,

odată cu aceasta, și *terminus ad quem* împreună cu toată corelația dintre ei.

În forma aceasta, ideea despre transsubstanțiere conține în sine însăși *antinomia*, care covârșește legea identității întărindu-o, nu slăbindu-o: transsubstanțierea este identitatea diversității sau diversitatea identității. Ea nu este o prefacere prin absorbirea unei materii în alta, ci unitatea și în același timp contrastarea, opoziția amândorora: o minune antinomică. Faptul acesta e clar evidențiat în cuvintele Domnului: „acesta (adică pâinea) este trupul Meu” și „acesta (adică vinul) este sângele Meu”. Acesta, τοῦτο, (deși de genul neutru) este indicarea pâinii și a vinului ca obiecte sau materii accesibile percepțiunii senzoriale (prin urmare nu ne aflăm în fața unui simplu gest de indicație verbală referitoare la trup și sânge). *Acesta este trupul Meu, acesta este sângele Meu*, e formula antinomiei: identitatea diversității și diversitatea identității — transsubstanțiere, — ca o *identificare în actu*, iar nu o indentificare inertă în care elementele ei distinctive rămân în diversitatea și izolarea, singularitatea lor, streine ori-cărei indentificări. Minunea antinomiei, transsubstanțierea, consistă în aceea că este ceea ce nu este și nu este ceea ce este²⁾: Pâinea și vinul se prefac în trupul și sângele lui Christos și dimpotrivă: trupul și sângele sunt aceiași pâine și același vin.

Transsubstanțierea nu este o prefacere fizică așa cum avem la transformarea materiei: lemnele ard prefăcându-se în căldură, gaze, cenușă; lemnele nu mai sunt, au fost. Transsubstanțierea constă tocmai în această înlăturare a contrastu-

1) Sublinierile sunt ale autorului. (nota trad.)

2). Traducerea literară a expresiunii rusești: „cito nicito est to, cito ono ne est, i ne est to, cito ono est”, ar fi aceasta: „că ceva este aceasta, ceea ce este nu e, și nu este acesta, ceea ce este aceasta”. P. Ang.

lui dintre *terminus a quo* și *terminus ad quem*; după ardere lemnele nu mai există, deaceia nici nu există aci actul transsubstanțierii.

Minunea euharistică a transsubstanțierii sfințelor Daruri nu ne e îngăduit s'o înțelegem nici în forma prefacerii fizice a pâinii și a vinului înlăuntrul corpului omenesc, așa cum avem la înțelegerea hranei și asimilarea ei (cu toate că această analogie e de mare însemnătate pentru dogma euharistică). Transsubstanțierea sfințelor Daruri exclude de-adreptul o asemenea prefacere fizică. În așa numitul „Povățuitor” al Ieromonahului Eftimie (sec. XVII-lea), care se tipărește astăzi la sfârșitul Liturghierului, se află, printre altele, și observația că, dacă se va arăta după sfințirea pâinii și a vinului vreo minune, adică pâinea să ia chip de carne și vinul chip de sânge să le înlăturăm și să nu ne împărtășim cu ele până când vedenia aceasta nu se va schimba în grabă, adică până când pâinea nu va lua din nou chipul pâinii și vinul chipul vinului (paginile 382—383; nota traducătorului). Pentru noi, învățătura aceasta are mai mult o însemnătate doctrinară, dogmatică, decât una practică. Lucrul de căpetenie este că, această vedenie supranaturală, chiar de s'ar întâmplă, e contrarie dumnezeieții euharistiei și nu înseamnă nicidecum înfăptuirea și revelarea adevăratei minuni euharistice, care constă dintr'o prefacere cu totul de altă natură.

În adevăr, între cazaniile care urmăresc întărirea credinții în sfânta Împărtășanie, în dumnezeasca Euharistie, se află unele în care — prin viziuni excepționale — se vorbește despre o asemenea prefacere în scopul de-a încredința pe cei necredincioși sau de-a mângâia pe cei credincioși. (Așa avem, de exemplu, un pasagiu din biografia Sfântului Grigorie Dialogul, papa din secolul al VII-lea, cași tradiția aceea, care circulă și'n Apus și'n Răsărit, despre înjunghierea Pruncului și vârsarea sfântului Său Sânge de către îngeri). Dar unor astfel de legende nu li se poate atribui niciodată însemnătate dogmatică în înțelegerea minunii euharistice. Ele pot fi admise cel mult ca având numai o însemnătate *simbolică* pentru dovedirea adevăratei minuni euharistice. (O asemenea însemnătate are cunoscuta viziune din viața preacuviosului Serghie care, la sfințirea sfințelor Daruri, a văzut intrându-i în potir o flăcăre, așa că preacuviosul s'a împărtășit cu foc. Adeseori, în rugăciunile noastre, sfințele Daruri se numesc foc, deși aceasta nu înseamnă că pâinea și vinul se prefac în foc, ci prin aceasta se înțelege numai focul dumnezeesc din sfințele Daruri prin prezența în ele a Sfântului Duh,

Minunea transsubstanțierii sfințelor Daruri nu, e fizică, ci metafizică *Μετὰ* — după, dincolo *trans*, (în cuvântul *μεταβολή*, transsubstanțiere), nu înseamnă schimbarea unei esențe materiale în alta în limitele lumii fizice, ci *unirea* a două lumi, a două domenii ale firii, separate între ele: un *transcensus* metafizic. Transsubstanțierea, în-

țeleasă într'un atare senz, nu poate și nu trebuie să fie un obiect al percepțiunii senzoriale, care privește numai lumea *aceasta*. Deaceia, transsubstanțierea, complet nevăzută ochilor trupești și inaccesibilă simțurilor corporale, poate să fie numai obiectul *credinții* — care este „învăderarea lucrurilor nevăzute” (Evrei 11, 1), cunoașterea fenomenului metafizic, dependent sau independent de fenomenul fizic. În transsubstanțierea sfințelor Daruri se poate și trebuie *să se creadă* cu toată puterea credinții în Domnul nostru Iisus Christos și în puterea efectivă, reală, a ceea ce a instituit El: „cred, că acesta este preacuratul și sfântul Tău trup și acesta este însuși preacuratul și sfântul Tău sânge”. Conținutul acestei credințe nu poate fi obiectul cunoașterii naturale, experimentale sau științifice, al „științelor naturale” deci, cu toate că acest conținut e accesibil cunoașterii lăuntrice, spirituale, până la evidență, afirmându-se victorios pe sine însuși în taina sfintei Împărtășiri.

Credința în transsubstanțierea sfințelor Daruri e comună întregii Biserici încă din primele veacuri al Creștinismului. Ea e exprimată puternic și neschimbat în scrierile patristice — uneori chiar inexact (cum e la Clement Alexandrinul și Origen), dar întotdeauna clar și precis — începând cu bărbați apostolici până la sfântul Ioan Damaschinul și după el (la Sf. Simeon — „noul teolog”). Dealungul întreg-primului mileniu al istoriei Bisericii creștine, în toii disputelor cristologice, nu s'a pus niciodată problema despre dogma euharistică. Dimpotrivă: ea s'a afirmat de către Biserică în chip mijlocit și vital, fără comentarii și definiții anumite, (învăderându-se odată mai mult importanța secundară a determinărilor dogmatice în Biserică: *primum vivere, deinde dogmatizare*).

Încercări de-a se explica dogma euharistică și — ca să zicem așa — de-a se gândi, de-a se cутаgetă teologic, se ivesc — ca de obicei în istoria dogmelor — odată cu apariția eresurilor, cari la rândul lor, ceea ce iarăși se întâmplă de obicei, se ivesc ca o consecință a frământărilor dogmatice în acest domeniu. Aceste frământări au luat naștere mai întâi în Apus. Răsăritul, istovit de povara disputelor christologice, a rămas pasiv în chestiunea euharistică. Nici chiar până astăzi el nu și-a spus cuvântul său în această privință, deși într'o zi va fi nevoit să-l spună.

Prima reflexiune dogmatică asupra Euharistiei apare în Biserica apuseană prin secolul al IX-lea la diverșii reprezentanți ai viitoareii scolastici (Paschasius, Radbertus Corbiensis, Rabanus Maurus). Din secolul al XI-lea, această reflexiune ajunge chiar la îndoială (în persoana lui Berengarius de Tours), iar mai pe urmă și la eres (Wicel și Huss). Doctrina lui Berengarius (cu toate că nu e cu puțință să se stabilească exact) e începutul discuțiilor euharistice, care se prelungesc în reformă și care nu pot fi socotite ca încheiate nici în prezent. Încercări de-a se ex-

placă transsubstanțierea sfințelor Daruri în chip simbolic, sau tropic, Biserica de apus i-a răspuns printr-o definiție grosieră și extremistă, pe care Berengarius trebui să o întărească prin jurământul prestat în fața papei Nicolaus la Sinodul dela Roma din anul 1059: *panem et vinum quae in altari ponuntur post consecrationem non solum sacramentum, sed etiam verum corpus et sanguinem Domini nostri Jesu Christi esse et sensualiter, non solum sacramento, sed etiam in veritate manibus sacerdotis tractari, frangi et fidelium dentibus atteri*. Aci se proclamă realismul euharistic extrem, care tinde să materializeze în întregime taina, privind la ea cu ochii corporali. Chiar această definiție determină direcția, drumul viitor al teologiei apusene în problema euharistică. Putem să definim acest drum ca un *immanentism cosmologic*, întru cât caută să explice taina în limitele lumii acesteia.

Teologia euharistică a Apusului își are expunerea ei clasică în doctrina lui Thoma d'Aquino (*Summa Theologiae*, I, Qu. LXXV, LXXVI, LXXVII) Această doctrină are o importanță hotărâtoare chiar și în vremea noastră. Ea nu este numai o teorie teologică, ci a fost consacrată ca mărturisirea de credință, obligatorie întregii Biserici catolice, în canoanele sinodului tridentin și în *Catechismus Romanus*. Ba, ceva și mai mult: învățăturile euharistice ale Reformei — la Luther și la reformați — pot fi înțelese numai în legătură cu doctrina lui Thoma d'Aquino, ca negarea sau înlăturarea ei. Intr'un cuvânt, toată teologia euharistică din Apus este un tomism pozitiv sau negativ, care are ca atare o însemnătate diriguitoare. Mai mult încă: influența lui se resimte și în Răsărit, unde cele mai noi discuțiuni teologice ortodoxe, referitoare la problema euharistică, se găsesc sub înțiruirea indirectă — și nu conștientă — a tomismului, care trebuie să fie înlăturată definitiv.

Nedumerirea inițială, iar mai pe urmă și în doiala în dogma euharistică, se referă la aflarea senzului și a importanței transsubstanțierii sfințelor Daruri. Aici există așa cum s'a spus mai sus, o necorespondență vizibilă între rezultatele experienței și evidențele, fenomenele credinței: cea dintâi vorbește despre neschimbabilitatea pâinii și a vinului ca o învedereare a simțurilor noastre; cea de-a doua, credința, afirmă schimbarea lor deplină și reală prin transsubstanțierea în trupul și sângele lui Christos, în cari — „cu adevărat, în realitate și esențial” — (*vere realiter et essentialiter*) — e prezent Domnul nostru Iisus Christos. Cum să întrunim laolaltă aceste două fenomene care se întâlnesc în taina sfinței Euharistii? Evident, este vorba despre puterea transsubstanțierii ca o identificare a celor neidentice, ca o unificare a celor deosebite.

Așa cum am mai spus, problema euharistică s'a concentrat în Apus asupra chestiunii privitoare la schimbarea elementelor euharistice, materializându-le complet. În modul acesta, ea a

primit o înfățișare exclusiv cosmologică, — tinzând să descopere ceea ce se întâmplă cu materiile lumii acesteia (pâinea și vinul) în legătură cu taina lor transsubstanțiere în trupul și sângele lui Christos: ce se petrece cu aceste elemente, cari aparțin lumii acesteia în legătură cu transsubstanțierea lor? Aceasta e o problemă, ca s'o numim așa, a sacramentalei științe naturale. Aici, în centrul acestei probleme, se află însuși *obiectul* — materia euharistică. Printr'un astfel de materialism se distinge teologia apuseană în privința Euharistiei — atâta la catolici cât și la antagoniștii săi, — dar tot de acest materialism depind și protestanții cu spiritualismul lor.

Chestiunea aceasta a primit o enunțare clasică în doctrina lui Thoma d'Aquino. Să ne oprim aici asupra ideilor lui fundamentale.

Doctrina lui Thoma d'Aquino, are — drept premise filosofice, — distincțiunea pe care o face Aristoteles în ceea ce privește natura elementelor: *substantia et accidentia*. Prima este aceea căreia îi aparține (inhaeret) în totul cea de-a doua: semne, însușiri, calități. Ea este abstractul obiectului, baza lui fără niciun fel de atribut, care are în sine, ca atare, o existență independentă, în timp ce accidentele pot să existe în altceva, posedând un „substrat” — *substantia*. Orice obiect își are substanța sa, prin urmare, toate obiectele își au substanțele lor, cari nu sunt determinate cantitativ și cari — conform doctrinei — apar și dispar odată cu obiectul. Destinul substanțelor, e legat de destinul obiectelor, iar substanțele sunt inseparabil legate de accidentele cari aparțin substanțelor. Inseparabilitatea dintre substanțe și accidente, constituie însuși fundamentul acestei doctrine.

Thoma d'Aquino aplică împărțirea aceasta în substanțe și accidente și la elucidarea problemei: ce se petrece cu elementele euharistice, cu *materia* pâinii și a vinului — la transsubstanțierea lor în trupul și sângele lui Christos?

Ca obiecte, pâinea și vinul își au substanțele lor, adică baza lor primară de natură abstractă. Tot astfel au și accidente, adică însăși proprietățile lor, sau, cu alte cuvinte, ceea ce face pâinea pâine și vinul vin. Aceste calități particulare ale pâinii și ale vinului, rămân neschimbate și după transsubstanțiere, fiindcă așa ne-o dovedesc simțurile noastre externe. Teologia catolică, începând cu Thoma d'Aquino, dezvoltă succesiv și consecvent ideea că, neschimbându-se accidentele pâinii și ale vinului nici chiar după transsubstanțierea lor, se asigură deplinătatea tuturor calităților pâinii și ale vinului, menținându-se toate proprietățile lor: fizice, chimice și chiar nutritive, într-o atare măsură, încât schimbarea substanțelor nu se răsfărâge nicidecum asupra lor. Accidentele acestea există a ceva absolut, fără substanțe, ceea ce și constituie, de altfel, unul din fenomenele minunii euharistice. La transsubstanțierea sfințelor Daruri, conform doctrinei lui Thoma d'Aquino și a întregii teologii

catolice, accidentele nu se schimbă, cu toate că rămân *sine subjecto sive substantia*, — ci se schimbă numai substanțele lor, producând acea *transsubstantiatio*, în care, printr'un chip minunat, schimbarea aceasta nu se răsfărge nicidecum asupra accidentelor. În locul substanței pâinii, apare substanța trupului lui Christos, după cum în locul substanței vinului, apare substanța sângelui lui Christos. Odată cu aceasta, și în virtutea neimpărțirii naturii lui Christos. — *per concomitentiam*, — se sălășluiește în ele Dumnezeu cu sufletul și cu dumnezeescul Său duh, — întreg Dumnezeu-Omul (totus et integer). Schimbarea aceasta de substanțe, adică înlocuirea substanței pâinii și a vinului cu substanța trupului și a sângelui lui Christos, e acțiunea atotputericiei creatoare a lui Dumnezeu, asemenea celeia a întrupării Sale în pântecul neprihănit al Sfintei Fecioare prin puterea Sf. Duh. Prin transsubstantiatio, trupul Domnului e prezent în accidentele pâinii și ale vinului¹⁾.

Christos e prezent în sfintele Daruri cu trupul Său, adică așa cum stă, cum se află de-a dreapta Tatălui: totus Christus est in sacramento....

1). E de observat că teologia catolică, în doctrina despre transsubstanțiere, întâmpină în general o dificultate cu cele două chipuri: trupul și sângele, și în fond, ea nu știe ce să facă cu al doilea chip — sângele, cu toate că, din obișnuință, dificultatea aceasta nu se ține în seamă. Toate raționamentele ei se îndreaptă către primul chip, către *hostie*, în care e prezent în întregime Domnul, iar despre cel de-al doilea chip, uită ușor că aceasta e tot una cu înlăturarea sângelui dela împărțire și cu imposibilitatea de a se păstra pentru închinare. Atunci când se vorbește de prezența lui Christos în sfintele Daruri, se înțelege de obicei *hostia* sfințită — *Christus in pyxide* uitându-se sângele Său. Dar asupra acestei chestiuni nu ne oprim ca să nu complicăm expunerea.

totum corpus Christi, scilicet ossa, nervi et alia cuiusmodi. (Summa theologiae, qu. XLXXVI, a I. ad secundum¹⁾).

În cer Christos e prezent cu trupul Său, care conține nu numai substanța, ci și accidentele ei, — *dimensive* sau *circumscriptive*²⁾ — adică așa cum a fost la Înălțare. La transsubstanțierea sfințelor Daruri, Christos se întoarce pe pământ fără ca să părăsească cerul, se sălășluiește și e prezent în *hostie*.

Prin urmare, doctrina despre transsubstanțiere recunoaște că, în sfintele Daruri, Christos cel ce a înviat se sălășluiește corporal și în același timp și cu Dumnezeirea Sa, numai că acestei sălășluiri îi lipsește partea accidentală, adică extensiunea spațială și perceptibilitatea senzorială. Christos, în Care se disting deasemeni substanția et accidentia, se stabilește în *hostie* substanțial, deci fără accidentele substanței Sale. Mai târziu, teologia catolică vine și încearcă să explice forma aceasta a firii Sale substanțiale.

(Urmează)

1). Tot astfel se spune și în *Catechismus Romanus*: Quare dicitur totius substantiae? Resp.: quia omne illud, quod pertinet ad substantiam et integritatem corporis, ut ossa et nervi, vere et realiter in Eucharistia reperitur.

2). S'a îngăduit fără nicio reticență în literatura catolică aceasta comparație: au ciel le corps de Jesus Christ occupe par ses dimensions un lieu correspondant à sa grandeur naturelle parce que au ciel il possède sa présence locale par l'extension (G. Barille. Le catechisme romain ou l'enseignement de la doctrine chrétienne, t. IV, partea a doua, 1909, pag. 463).

Trad. din rusește și bulg. de
Preotul Paraschiv Angelescu

CRUCII TALE NE INCHINĂM, HRISTOASE

Între hotarele naturale ale României Mari, statornicite prin voia lui Dumnezeu și sângele voinicilor noștri, întâlnim azi pâlcuri, pâlcuri de credincioși rătăciți dela credința străbună și prinși, din nevinovăție, în cursele viclene ale unor străini, cari n'au nimic — nici în clin nici în mănecă — cu noi. Astfel, după crâncenul război european, s'a încins o luptă necurmată din partea lor, pentru a-și atrage și câștigă împărtășitori.

Cu inima îndurerată simți aceasta, ca pe o crimă deslănțuită și năpustită pe capul bietului român, care încă nu și-a venit în fire din învălmășeala și lipsurile pricinuite de marele război. Deci, se simte o grabnică

nevoie să zidim din nou o puternică și nestrămutată conștiință creștină, de care să se izbească și să rămână înfrante toate valurile îndoielii strecurate și crescute în inima creștinului, din neștiința și din veninoasa lor credință.

Pare-se că s'a stins lumina cărții sfinte din conștiința noastră. Iar dorul îndreptării numai la pasuri grele prinde să ne mai nelineștească inima.

Din mii de pricini s'a sdruncinat convingerea robustă a creștinului de azi.

Și ca atare, iată-l dezorientat, neîncrezător, frământându-se să-și găsească pacea perdută a sufletului său. Și atunci te întrebi: S'a îm-

puținat adevărul sfânt în viață? A cuprins în el ceva greșit până acum? S'a schimbat timpul? S'a schimbat cursul firesc al vieții? Nu. Atunci, ce s'a petrecut? S'a destrămat conștiința multor creștini, încheată din lumina bunei învățături și prin uimare, n'a avut trebuțoarea pregătire ca să primească ce este bun și folositor din înaintările lumii, și să lepede ce este rău.

În adevăr, schimbările lumii au stăruit atâta îndoială și conștiință lui curată, încât a început să amortească credința, care l-a crescut și l-a mângâiat în zilele lui de sbucium și de îndurare.

Prin urmare, e momentul potrivit să restatornicim puterea dumnezeiască a sfintei cruci în inima și cugetul nostru de români și de creștini și să formăm un front de închezare suflatească, la îmbărbătarea tainică a Domnului nostru Iisus Hristos: în numele Crucii Mele, îndrăsnii și veți birui greutățile și dezorientările lumii de azi.

Cu această convingere, mă voi usteni în cele ce urmează să deslușesc rostul crucii creștine din sloavele de aur ale sf. Scripturi și ale sf. Predanii.

* * *

De mult mă frământam să adâncesc tâlcul acestor cuvinte sfinte și cuprinzătoare: „Crucii Tale ne închinăm, Hristoase”.

Și tocmai azi prind prilejul bine venit să aștern și pe hârtie, ce temei puternic și ce preț are străvechiul obicei creștin de a ne închina înaintea „cinstitei și făcătoarei de viață Cruci” și de a o sărută.

Se știe că batjocoritorii crucii creștine se luptă din rășputeri cu închinătorii ei și astăzi.

În scopul amintit, voi urmări în primul rând socotința și a unora și a altora despre sf. cruce, întrucât cea dintâi sminteală a rățăciților stă în confundarea ei cu un chip cioplit de mână omenească.

În al doilea rând, mă va interesa strânsa legătură a crucii noastre cu Crucea Domnului Iisus Hristos, de oare ce ruperea nesocotită a acestei legături pricinuește, după convingerea mea încheată din mai multe confruntări cu batjocoritorii crucii, cea mai mare și neiertată greșeală a lor.

În al treilea rând, voi pomeni câteva împrejurări din viața creștinului pios în cari în-

tâlnim întrebuințat semnul crucii, cu scopul de a dovedi că din acest obicei a isvorit preocupările pioase ale creștinilor, de după răstignirea Domnului și până azi, că cinstirea sfintei cruci e o realitate de veacuri prea vădită în închinarea noastră, ca să mai poată fi socotită ca o banalitate și, în fine, că însemnarea sfintei cruci pe frunte și peste trup e chiar de obârșie apostolică.

În desvoltarea acestor trei laturi ale lucrului nostru, nu voi scăpa din vedere să statornicesc și să subliniez cu toată limpezimea, temeiul și rostul închinării noastre înaintea sfintei cruci și al sărutării ei, cu dovezi culese din paginile Sf. Scripturi și ale Sf. Tradiții, călăuziți de o minte sănătoasă și luminată.

În primul rând se ridică întrebarea: *ce se înțelege prin vorba cruce?* După cum vom dovedi mai la vale, această vorbă are două înțelesuri: a) Crucea e un obiect materialnic, văzut și făurit fie din lemn, fie din fel de fel de metale. b) În înțeles tainic, lăuntric, crucea înseamnă patimă sau suferință.

Considerată ca obiect material, după socotința păgână și prin adoptare și cea jidovească, Crucea se folosea ca un instrument de spânzurare a robilor, a hoților de drumul mare, a ucigașilor și a răsvrățitorilor.

Dovezi: Iar cu El (Iisus) împreună răstignit-au doi tâlhari, unul de a dreapta și unul de a stânga Lui”. Marcu 15. 27.

Sau „aceste (cuvinte din cer) aflându-le spurcatul împărat (Iulian Paravatul din Angira) a spânzurat pre sfântul Gemell pe cruce și i-a pironit cu cue mâinele și picioarele”.⁽¹⁾

Dimpotrivă, în socotința creștină, crucea „lemnul cel de viață purtător pre care cu trupul s'a pironit, (Hristos) pe toți spre mântuire chemând.”⁽²⁾ O dovadă.

„Și pogorându-L („viața lumii”) de pe cruce, L-a înfășurat în giulgiu de in și L-a pus într'un mormânt scobit în stâncă, unde nimeni niciodată nu mai fusese pus”. Luca 23. 53, e altă dovadă.

Mai departe, considerată crucea sub raport moral, adică în înțelesul ei tainic, sufletește, după dreptele vederea ale sf. apostol Pavel,

1) Mineiul din Decembrie 10 aprobat de Sf. Sinod 1892 pag. 134-135.

2) „ p. 183. „ Septembrie 14, „ „ 1891

apărătorul și lămuritorul nemuritor al Crucii Domnului, ea este „pentru Iudei, sminteală, pentru păgâni, nebunie, iar pentru noi cei ce ne mântuim (creștinii), puterea lui Dumnezeu“. 1 Cor. 18. 23.

În adevăr, eră pentru Iudei sminteală, pentru că „rădeau de El“ și nu L-au înțeles ca Dumnezeu. Iar pentru păgâni eră nebunie, pentru că au răstălmăcit adevărul lui Dumnezeu în minciună și s'au închinat și au slujit făpturii în loc să-I slujiască Făcătorului... 1 Rom. 25. Ceva mai mult, după mărturia scriitorului Tertulian din veacul al II, vechii păgâni nici nu înțelegeau închinarea creștinilor. Dovadă: Ii învinuiau că sunt „adoratori ai crucii“. Am amintit această învinuire din partea vechilor păgâni, ca să dovedim, pedeoparte, socotința lor greșită despre cruce, întrucât noi creștinii suntem adoratori numai ai lui Dumnezeu singur; iar pe de alta, ca să ne convingem de vechimea acestui obicei creștin, confirmat chiar de păgâni.

Prin urmare, pentru noi creștinii Crucea Domnului — semnul Fiului omului — după modelul căruia e lucrată crucea noastră, este și rămâne instrumentul providențial al răscumpărării noastre din mrejele păcatului sau după cuvântul ales al unui cugetător creștin asupra prețului nemuritor al Crucii, ca, din un instrument penal al unei stricte justiții păgâne a devenit un instrument moral pentru cea mai vastă construcție a personalității omenești. Cu alte vorbe, crucea e obiectul prețios care inspiră creștinului cele mai puternice simțiri în dorul lui de desăvârșire.

Batjocoritorii crucii noastre, moștenind din vederile greșite ale jidovilor și păgânilor, o confundă cu o închipuire deșartă, cu o născocire a creștinilor, socotind-o ca un lucru cioplit sau un idol, ca un lemn ordinar sau în batjocoră, ca un ciomag.

Al doilea o tratează cu dispreț ca pe un semn de batjocoră.

Și, în fine spun din o grosolană neștiință cum că nicaieri nu se pomenește scris, să ne închinăm crucii și s'o sărutăm.

Să cercetăm, fără părtinire, temeiul acestor trei spuse ale lor, în lumina limpede a Sf. Scripturi, a Sf. Predanii, însoțiți de o minte sănătoasă.

Crucea creștină e un idol?!

Dar mai înainte ce se înțelege prin vorba idol?

Din o cetire atentă a V. Testament, constatăm că una din preocupările lui de seamă este ferirea poporului ales, de a cădea sau alunecă în închinarea la dumnezei închipuiți. Pedepsele aspre căzute asupra acestui popor dovedesc aceiaș intenție dumnezeiască de a se păstra credința curată într'un singur Dumnezeu adevărat.

Dovadă: „Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău, care te-am scos din pământul Egiptului și din casa robiei. Să nu ai alți dumnezei, afară de mine“ Eșire 20. 2. Tot din același motiv, nici închinarea la sf. Treime nu este lămurită în V. Testament.

Astfel, ca materie, idolul — vorbă grecească — este un lucru cioplit sau lucrat din lemn, fier, aramă, aur, argint etc. Ca spirit, idolul care înseamnă închipuire, asemănare, e un dumnezeu închipuit, sub forma de soare, lună, stele, bou, vițel, rău, crocodil etc.

Crucea, precum am amintit, în amândouă înțelesuri ale ei, e obiectul sfânt care ne amintește și ne înfățișează ființei noastre pe Dumnezeu adevărat, răstignit pe crucea depe Golgota și prea mărit apoi după învierea Sa din morți.

Acum o minte sănătoasă știe că crucea noastră e lucrată din lemn sau orice alt material. Dar tot o minte sănătoasă îți spune că lemnul, metalul sau orice material al crucii nu este însuși Dumnezeu sau asemenea Lui, după cum nici Dumnezeu nu e lemn, metal, sau asemenea acestora.

În această privință marele apostol Pavel spune limpede: „știm că în lume, nu este nici un idol și că nu este nici un dumnezeu decât Unul singur“. *Deci, idolul înfățișează un dumnezeu închipuit, care nu există în realitate*, adică n'are nimic dumnezeesc și sfânt. Dar tot acelaș apostol cu lumină de sus spune că „cuvântul crucii pentru cei ce pier e o nebunie, pentru noi, însă, cei ce ne mântuim este puterea lui Dumnezeu. Cu alte vorbe, crucea socotită ca un Dumnezeu închipuit — adică un idol — e o nebunie curată pe când *socotită obiect sfânt care amintește și ne înfățișează pe Dumnezeu adevărat, așa cum s'a răstignit de jidovi pe cruce și așa cum stă azi și deapururi în ceruri prea mărit prin învierea Sa din morți, este puterea lui Dumnezeu*. Cine poate să spună că puterea lui Dum-

nezeu este nimic, poate să socotească și crucea creștină ca un idol, dar, vă asigur că este mai mult decât un smintit.

Atunci, ce rost are lemnul sau materialul crucii noastre? Răspunsul nostru răspicat și deplin e următorul:

a) *Poartă pe el pe însuși Mântuitorul nostru Iisus, ca și crucea depe Golgotă.*

b) *Amintește și înfățișează creștinilor pe însuși Domnul Iisus răstignit și preamărit.*

c) *Deci, nu e un idol, ci lemn sfințit, cinstit, purtător de viață și făcător de minuni.*

Așa susținem noi creștini sus și tare. Așa credem. Acestui Dumnezeu Mântuitor ne închinăm înaintea crucii noastre și tot pe acest Dumnezeu Il sărutăm „cu inima și cu buzele”, întocmai cum Il sărută femeia păcătoasă în casa Fariseului.

Crucea (semnul Fiului Omului) e un obiect de dispreț?!

Trebue să recunoștem din dovezile netăgăduite ale istoriei cum că crucea în lumea păgânilor și jidovilor eră socotită ca un obiect de dispreț.

Ca dovadă, Cicerone, un avocat păgân, ritor și scriitor de seamă vorbește cu spaimă de crucea romană și de pironirea pe ea a sclavilor și a criminalilor.

Quintu Curțiu, din secolul I al erii creștine, povestește cu cutremur că Alexandru cel Mare a ordonat a se răstigni vreo 2000 de prizonieri, după luarea Tirului. Nu mai puțin, retorul Quintilian (120 a. Hr) vorbește cu fiori și dispreț în contra spânzurării pe cruce.

Deasemenea, din o cetire cu luare aminte a pasagiilor cari povestesc răstignirea Domnului se constată că jidovii considerau crucea ca pe un obiect ordinar, vrednic de desprețuit ca și răstigniții, pironiți pe ea. Prin urmare, desprețuirea cruci de spânzurat provenia din însuș disprețul cuvenit răufăcătorilor.

Dimpotrivă, pentru cugetul și inima creștinilor, Crucea e *semnul păcii* aduse de Mântuitorul Hristos în lume: „Și printr’însul (binevoit a) toate cu sine să le împace, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri, făcând pace printr’însul, prin sângele crucii sale”. Col. 1. 25. *E semnul biruinței noa-*

stre asupra răului. Col. 2. 15. *E semnul Fiului Omului*, care se va arăta pe nouri cerului la vremea de apoi, vestind sfârșitul lumii și venirea a doua a Domnului, pentru judecata din urmă. Mat. 30. 31. *E semnul de statornicie în credință* și deci, de distincție a creștinilor, față de alți credincioși. De exemplu: Mucenicul Miraz, ducându-se în adunarea Agarenilor și înaintea lui Amiran, a închipuit Cinstita Cruce pe un lemn și sărutându-l, a început să strige din toată puterea: Doamne miluește!

În fine, crucea e *semnul prezenței și puterii lui Dumnezeu în lume* ca dovadă, Sfântul marele mucenic Procopie, care a trăit pe vremea lui Dioclețian împăratul, și care eră de obârșie din Ierusalim, fiind aruncat de păgâni într’un cuptor ars, *îl stămpără și-l răci cu semnul crucii*¹⁾.

Cuviosul părinte Marcian din Cir, *însemnând cu degetul o cruce* preste un balaur și suflând cu gura spre el, s’a sfărâmat în mai multe bucăți.²⁾ Voinicul Nestor *însemnat la frunte cu semnul crucii* de Sf. Dimitrie, cu îndrăsneală a surpat mândria lui Lie și l-a biruit în luptă.³⁾ Marele împărat creștin Constantin *„îndrăsnind în chipul cinstitei cruci și cu aur închipuindu-l pre arme, a mers la Roma și pre însuși pierzătorul Maxentie l-a aruncat în râul Tiber, înecându-l lângă podul Balbia și așa a mântuit pe cetățenii Romanilor de tirania acestuia”*.⁴⁾

Iată de ce creștinii evlavioși prețuesc semnul crucii lui Hristos și nu pot să-l batjocorească niciodată, a) *pentru că „prin sângele crucii Sale” a răscumpărat lumea din păcate*, b) *pentru că „prin cruce a biruit” puterile răului și le-a arătat neputincioase*; c) *pentru că însuși „semnul Fiului Omului”, care va vesti sfârșitul și judecata din urmă a omenirii întregii*; d) *pentru că Mântuitorul ne îndeamnă pe fiecare cu sfatul Său: „Oricine voește să vie după mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-mi urmeze*; e) *pentru că lemnul crucii de pe Golgota a purtat pe el pe însuși Dumnezeu-*

1) Aprobata de Sf. Sinod, Mineiul lunii Iulie 1994, pag. 88.

2) Aprobata de Sf. Sinod, Mineiul lunii Noiembrie 1892 p. 28.

3) Aprobata de Sf. Sinod, Mineiul lunii Octombrie 1892 p. 333.

4) Aprobata de Sf. Sinod, Mineiul lunii Maiu 1893 p. 171.

Omul Iisus Hristos și într'un cuvânt, pentru că „cuvântul crucii“ pentru creștinii adevărați „este puterea lui Dumnezeu“. Deci, înțelege orice minte sănătoasă și luminată că numai Diavolul și urmașii lui îndrăsnesc să desprețuiască „semnul închipuirii Crucii lui Hristos“.

Să nu ne închinăm înaintea Sf. Cruci ?

È clar pentru o minte sănătoasă că nici odată un creștin luminat și conștient nu s'a închinat materialului din care e lucrată o cruce, ci Domnului răstignit. În adevăr, din o reflexiune adâncă asupra lucrurilor scripturistice și tradiționale, în această privință, se desprind următoarele concluziuni:

a) Nicăeri în V. și N. Testament nu se găsește scris ca noi creștinii să ne închinăm materialului, din care e făurită crucea noastră sau să-l sărutăm.

b) Deasemenea, în nici un loc din sf. Predanie nu se pomeneste această învățătură. *Dar ce găsim ? Găsim motivele temeinice cari ne îndreptățesc să ne închinăm Domnului Iisus răstignit și prea mărit, după învierea Sa din morți și să-l sărutăm, când ni-L amintește sfânta cruce.* De exemplu:

1) „Și dacă L-au văzut pe El s'au închinat Lui, iar unii s'au îndoit“. Mat. 28.17. Deci, noi creștinii când vedem pe Domnul nostru Iisus închipuit în mod real pe orice cruce, după credința drept stătătoare, ne închinăm Lui ca și cei unsprezece apostoli, după înviere. Dimpotrivă, adventiștii când văd o cruce pe care e răstignit Domnul, o desconsideră și refuză să se închine înaintea ei, din o îndoială neiertată și nesocotită. Deci, se împlinesc cu ei vorbele Scripturii: „iar unii s'au îndoit“.

2) Femeia păcătoasă în casa unui fariseu cu lacrimi udă picioarele Domnului, cu părul capului ei le ștergea și cu gura sărută Luca. 7.37.38. Femeile mironosițe vor fi sărutate și ele pentru ultima dată pe Domnul îndurerat, ce-și dădea duhul pe cruce în suspinul cel din urmă: „Săvârșitu-s'a ! Iar „când mergeau ca să vestească pe ucenici, iată Iisus le-a întâmpinat și le-a zis: Bucurați-vă. Ci ele viind aproape au coprins picioarele lui și s'au închinat lui“. Mt. 28.9. Prin urmare, iată de unde a luat motiv temeinic lumea creștină pentru a sărută Crucea

cu chipul real al Domnului pe ea și a I se închină.

Nu mai puțin și în Sf. Tradițiune întâlnim aceleași temeuri nesdruncinate: De pildă, mucenicul Miraz, după neam egiptean, născut din părinți creștini în cetatea Tenesi, a închipuit cinstita cruce pe un lemn și sărutându-l în fața mai multor păgâni striga cu putere: Doamne miluește.¹⁾

Prea cuviosul părintele nostru Constantin dela Sinada, născut din părinți evrei, observând pe un creștin că și-a închipuit peste gură semnul cinstitei cruci, a făcut și el asemenea gest. Ducându-se odată într'o monastire, egumenul ei l-a sfătuit să aducă o cruce și apoi i-a poruncit să i se închine și să o sărute.²⁾

Mucenicul Procopie, născut din tată binecredincios și din maică necredincioasă, făcut Duce de Alexandria de către împăratul Dioclețian, petrecea în Antiochia, pe când mergea pe drumul spre Alexandria pentru a persecuta pe creștini, i s'a arătat o cruce în chipul cristalului și glas s'a făcut dela cruce zicând, eu sunt Iisus cel răstignit, Fiul lui Dumnezeu. Și învățându-l toată taina orânduelei credinței noastre să întoarse la Schitopoli și porunci de-i făcu o cruce de aur și de argint după chipul ce i se arătase, la care, închinându-se și sărutându-o, s'a întors în Ierusalim.³⁾

Iată, deci, câteva motive suficiente, cari îndreptătesc practica de aproape două mii de ani a creștinilor de a se închină înaintea sfintei cruci și de a o sărută. Iar batjocoritorii crucii lui Hristos să pună la inimă și la cap, ca să se trezească din cursa diavolului și să se ostenească a pricepe rostul vorbelor sfântului apostol Pavel.

„Iar mie să nu-mi fie a mă lăuda, fără numai în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos“. Gal. 6. 14.

Raportul crucii noastre cu Crucea Domnului.

Când vedem o cruce, „Crucii Tale ne închinăm, Hristoase“. Acesta este începutul, miezul și sfârșitul preocupării noastre. Așa

1) Aprobă de Sf. Sinod, Mineiul lunii Decembrie 1892, pag. 143-144.

2) Aprobă de Sf. Sinod, mineiul lunii Decembrie 1892 pag. 409-410.

3) Aprobă de Sf. Sinod, Mineiul lunii Iulie 8, pag. 88.

rămâne neclintită învățătura ortodoxă. Dar sectantul întunecat adaugă: Cum vă închinați Crucii lui Hristos, când în realitate stați și vă plecați în fața unor cruci lucrate de mână omenească și tot pe acestea le sărutați?! Prin urmare, *spiritul ortodoxului leagă crucea lui de crucea Domnului*, pe când *spiritul sectantului deslipește una de alta*. După cum vom dovedi, unul este deplin adevărat, iar celălalt este, pe cât de unilateral, pe atât de neîntemeiat. Să cercetăm aceste două spirite opuse în atitudinea lor, față de cruce:

1) Nimeni nu poate tăgădui existența reală a Crucii Domnului răstignit pe ea. O dovedesc relatările Sf. Scripturi. O dovedesc rămășițele făcătoare de minuni din Crucea Domnului aflată, prin săpături pe Golgota, de Sfânta Elena. Prin urmare, rămâne lucru hotărât: Crucea Domnului a existat cândva și pentru spiritul creștinului aceasta realitate e îndestulătoare, în inspirările și dorurile lui pioase.

2) Hristos Mântuitorul lumii alături de noi, ca oarecând de femeia samarineancă, ne asigură cu toată temeinicia: „noi ne închinăm la ce știm,” ci nu la ce nu știm.

În adevăr, noi știm că Mântuitorul a fost răstignit pe cruce de pe Golgota, pentru mântuirea întregii omeniri. Noi știm că lemnul acestei cruci a fost stropit cu însuși scump și sfânt Sângele Său. Noi știm că lemnul Crucii Sale a purtat pe el pe însuși Fiul lui Dumnezeu. *Prin urmare, noi creștinii știm că ne închinăm Mântuitorului răstignit dar prea mărit, înfățișat ființei noastre de lemnul vizibil al crucii și tot pe acesta îl și sărutăm*. Ceva mai mult, noi nu uităm că în gestul închinării sau al sărutării omagiul nostru deplin constă din osteneala și a trupului și a sufletului; dar elementul esențial, generator, specific creștin, este intenția curată, pioasă dispoziție, credința și știința sufletului nostru. Cinstirea spiritului nostru conștient „la cel dintâiu se sue”, pe când spiritul adventistului se mărginește la materialul văzut al crucii, fără a-l raporta și fără a se inspira din crucea reală a Domnului. *Deci cinstirea spiritului ortodox este deplin adevărată întrucât pornește din cele două părți alcătuitoare ale ființei noastre. Vorba Mântuitorului: „din prisosul inimii grăește*

gura”. Iar pe de altă parte, păstrează strânsa legătură a crucii noastre cu Crucea Domnului, fără de care n’ar avea nici o semnificație ideală și nici o putere făcătoare de viață. Dimpotrivă, socotința duhului adventist este unilaterală, întrucât se limitează numai la materialul vizibil al crucii, iar pe de altă parte este și neîntemeiată, întrucât nu respectă temeinica și nedeslipita legătură a crucii creștinului cu crucea lui Hristos.

Semnul crucii în viața religioasă a creștinului pios.

E de observat că în viața pioasă a creștinului de totdeauna, crucea a fost și va fi nedeslipită de trupul și sufletul lui, dela naștere și chiar până la sfârșitul lumii.

De exemplu, întâlnim semnul crucii la botezul copiilor, la masă dimineața, la amiază sau seara, la sculare sau culcare, pe drumuri singuratece, prin păduri sau lacuri neumblate, în întunecimea nopții când i se înfățișează chipuri înfricoșătoare sau în visuri urâte, la pornirea în călătorii sau la începutul unei trebi, la cununia tinerilor, la îngroparea morților, la căpătâiul lor din cimitire, pe vârfuri, de biserică, turnuri, mănăstiri sau clopotniți la răscruci de drumuri, la culcarea copilașilor după baie sau când rād în somn, în timpul boalei sau al suferințelor, în descântecel babelor, în fermecile vrăjitorilor, la jucatul cărților de noroc, pe ghiocul țigăncilor ce ghicesc, în feluritele noastre modele de țesături naționale, pe toiagele cioabanilor, pe răbojul de însemnare al strămoșilor, la cercevelele unor ferestre de lemn sau de fier sau unor uși cu geamuri, la sfintele troițe, lângă fântâni în sate sau pe câmp, în spitale ca semn de salvare, pe mesele tribunalelor, ca semn de triumf al adevărului, pe steagul românesc, cu simbol al izbândeii, pe decorații sau medalii, pe mărtișoare sau în cuvântul „frați buni, de cruce” etc. Iată atâtea împrejurări din viața și experiența creștinului, din cari se constată că niciodată n’a lipsit semnul crucii în inima și preocupările lui, și că acest semn a fost făurit de sufletul pios al primilor creștini, nu din născocirea vreunui meșteșugar; ci după modelul Crucii Domnului răstignit, văzut de martori oculari.

De pildă, sf. evanghelist Ioan, apostolul prea iubit al Mântuitorului, îngrijitorul Maicii Sale, după răstignirea pe cruce de pe Golgota, obișnuia să facă semnul crucii, precum găsim scris: „Și pe oare-carele îngreoiat de datorie, care băuse de două ori otravă, făcând semnul crucii în otravă, la întors din moarte, de vremea ce vedea dumnezeescul Apostol, că pofta botezul”.¹⁾ Deci, nu mai încapem aici o îndoială că întrebuințarea semnului crucii de către creștinii din primele decenii de după răstignirea Domnului, este o practică apostolică păstrată neîntrerupt în uzul de veacuri ale bisericii noastre ortodoxe. Ca dovezi întăritoare amintim: Sf. Ignatie, ucenicul Sf. evanghelist Ioan, mort la 202, deci cam pela anul 100 după Hristos afirmă că pe vremea lui creștinii își făceau semnul crucii.

Minucius Felix, și Tertulian (240) răspund cu mândrie păgânilor, cari învinovăteau pe creștini pentru venerarea crucii, că urmașii lui Hristos nu uită nici odată lemnul de spânzurare al Lui.

Fericita Elena, mama împăratului Constantin cel Mare, a aflat prin săpături pe Golgota chiar crucea adevărată a Domnului, care s'a dovedit ca atare spre deosebire de celelalte două ale tâlharilor, prin minunea învierii unei văduve moarte, atinse de ea în Ierusalim. De atunci creștinii serbează înălțarea sf. cruci la 14 Septembrie.

Sfântul Ioan Gură de Aur în omilia sa: „Hristos este Dumnezeu”, cu privire la respectul cuvenit crucii zice: „Împărații își iau coroana de pe cap și se închină crucii, simbolul morții Răscumpărătorului”.

Fericitul Augustin arată că atunci, când se citea evanghelia, toți se sculau în picioare și își făceau semnul crucii.

Dela Constantin cel Mare încoace creștinii obișnuiau să pună chipul crucii pe steagurile, pe monedele, pe inelele și pe gâtul lor; iar mormintele și bisericile lor din cea mai adâncă vechime erau împodobite cu chipul sfintei cruci.

În fine găsim mărturisiri vechi cari ne dovedesc că creștinii își făceau semnul crucii la frunte și peste trup cu fața spre răsărit,

așa cum ne închinăm chiar noi creștinii în vremea de azi. Bună oară, iscusitul apărător al creștinilor vechi, Tertulian, mărturisește că ei „la orice pășire și mișcare, la fiecă intrare și eșire din casă, când ne îmbrăcăm, când ne încălțăm...” însemnau forma crucii pe frunte.

Sau, sfântului mucenic Porfirie, din cetatea Efesului, pe vremea împăratului Aurelian găsim scris că, după ce s'a botezat, i s'au arătat înaintea lui îngeri, cari l-au învățat să se închine spre răsărit și să însemneze pe frunte și peste tot trupul lui Cinstita Cruce¹⁾.

În sfârșit ne-a mai rămas să mai facem câteva deslușiri, cu cari isprăvim studiul nostru.

1) Chipul adevărat al Mântuitorului sau cu vorbe tradiționale „prea curatul Său chip” îl privim noi creștinii pe mii de cruci, totuși aceasta nu înseamnă că există tot atâtea mii de Hristoși, cum ar aluneca cineva să creadă.

2) Se știe de orice creștin că în casa sa, în biserica sa, sau în orice loc unde se simte nevoie de puterea lui Dumnezeu, nu se întrebuințează Cruci nesfințite, lucrate doar de meșteșugarul Ion, Stan și Bran, *ci cruci, cari stau în altarul sfânt al Domnului, 40 de zile, după care termen, sunt binecuvântate și sfințite „cu lucrarea, pogorarea și puterea Sf. Duh”, prin rugăciunile preoților.*

Deci, crucile creștinilor nu sunt doar u-nelte materiale, simple poze sau simboale, ci obiecte sfinte cu putere dumnezeiască. Temeiuri în această privință pomenim:

a) După rânduiala lui Dumnezeu, un șarpe de aramă spânzurat pe un lemn de Moise în o pustie tămăduia pe orice ebreu mușcat de șerpi veninoși, care se uita la el cu credință. Num. 21. 7, 9.

b) Apostolii Domnului ungeau cu unt de lemn pe mulți bolnavi și se făceau sănătoși. Marcu 6, 13.

c) Femeia care avea de doisprezece ani scurgere de sânge, care cheltuise toată strânsura *cu doctorii și nu se vindecase*, când s'a atins doar de ciucurii hainei Mântuitorului, i-a încetat. d) În fine, pâinea și vinul, prin rugăciunile episcopilor și preoților, se prefac în

1) Aprobă de Sf. Sinod, Mineiul lunii Septembrie din 1891 pag. 322.

1) Aprobă de Sf. Sinod, Mineiul lunii Noembrie 1892 pag. 58.

corpul și sângele Mântuitorului, cari alcătuiesc sfânta grijanie.

Prin urmare, oricine știe că șarpele de aramă spânzurat pe un lemn, unt de lemnul, haina Mântuitorului, pâinea și vinul sunt lucruri văzute cu ochii noștri, deci materiale, totuși precum pomenirăm, cu darul tămăduirii; iar pâinea și vinul cu puțință la Dumnezeu, de a se preface în însuși cinstitul Lui trup și sânge.

Așa fiind, cred că nu se mai poate îndoi nimeni că *crucea creștină este purtătoare de puterea lui Dumnezeu*, din care pricină, dela Hristos și până la sfârșitul lumii, este și rămâne „cinstită și făcătoare de viață”,

„biruința creștinătății”, „ușa raiului”, „toiagul puterii”, „armă păcii”, „întărirea credincioșilor”, „îngrădirea bisericii”, „luptăloare împotriva dracilor”, „lauda mucenicilor cu adevărat”, „podoaba cuvioșilor”, limanul sau semnul mântuirii cu adevărat”, „povașa orbilor”, tămăduirea neputincioșilor”, „învierea tuturor morșilor”.

Iată cum se deslușește rostul și puterea crucii creștine din slovele nemuritoare ale Sf. Scripturi și ale Sf. Predanii.

Pr. Mihail S. Stănescu

Purcăreni-Teleorman.

MIȘCAREA MISIONARA

Din Activitatea Cercului Pastoral „Odaia”.

Cercul pastoral „Odaia” a ținut Duminică 20 Martie a. c. ședință în comuna Seaca.

De dimineață s'a săvârșit Sf. Liturghie în sobor. Răspunsurile au fost date de corul tinerimei din parohie, înființat de preotul local St. Bunea și dirijat de cântărețul Marin Chivu, un bun cunoscător al muzicii vocale și bisericești.

A predicat frumos pr. Băluță Dumitrescu — Traian. După obișnuitul parastas pentru eroi s'au împărțit hăinuțe, ghețe, flanele la 14 copii sărmani din parohie.

Intre aceștia se numără copii adventistei Maria Barbu și ai adventistului Marin Vărzan. Soția acestuia nu a cedat persecuției îndurată și n'a trecut la sectă. Își crește copii în credința noastră ortodoxă.

Impărțirea darurilor a fost însoțită de duioasa cuvântare a pr. St. Bunea.

Costul darurilor împărțite s'a acoperit din sume donate benevol de membri Cercului precum și de câțiva creștini care au dorit să rămână anonimi.

S'a sfîșit apoi o prea frumoasă troiță, așezată la poarta bisericii. Troița, lucrată din stejar și bine pictată a fost ridicată prin subscripție publică.

După amiază s'a ținut la ora 2½ ședința publică la școala primară. Sălile erau neîncăpătoare pentru mulțimea venită să asiste. Sunt de față și următorii funcționari superiori veniți din Turnu Măgurele.

Ic. Ioan P. Băldescu, Protopopul Circ. I T. Măgurele, C. Păun, subvizorul școlar al județului, A. Paica, subprefect, S. Bădulescu—Tane, președintele Camerei Agricole, mare proprietar, A.

Caranaum, consilier agricol, M. Petrovici, medic primar veterinar, I. Ciuli, inspector agronom, etc.

Ședința o deschide pâr. Protopop Ic. I. Băldescu, care mulțumește reprezentanților autorităților, că cu toată vremea protivnică au venit să asiste la ședința acestui cerc. Arată importanța credinței creștine ortodoxe pentru neamul românesc și pentru sufletul fiecărui ascultător. În cuvinte mișcătoare îndeamnă pe toți ascultătorii să-și păstreze credința moștenită ca pe un lucru de preț.

Pr. Metodie Popescu, președinte Cercului, vorbește despre ținta sectei adventiste”.

Interpretând: Marcu 10 vers. 17—24, dovedește falsitatea învățăturei adventiste. Pe baza unor tablouri statistice și hărți, văzute de P. C. S. în toate casele adventiste, arată—fără puțință de desmințire din partea adventiștilor aflați în sală—că scopul sectei adventiste este recrutarea a cât de mulți membri, dela care să poată smulge cât de mulți bani.

D-l Ath. Caranaum, consilier agricol, român macedonean, vorbește vibrant despre suferințele îndurate de Românii-Macedoneni. Tatăl său și frații săi; au fost măcelăriți de Turci. Totuși Românii-Macedoneni și-au păstrat credința strămoșească. Indeamnă pe ascultători să facă asemenea.

D-l St. Bădulescu-Tane, mare proprietar, președintele Camerei agricole, îndeamnă pe ascultători să fie plugari vrednici și creștini buni. Arată rostul Camerei agricole.

D-l Ath. Caranaum vorbește despre „Cultura porumbului” iar D-l M. Petrovici, medic primar

veterinar vorbește despre „Hrana necesară păsărilor și vitelor”.

Între conferințe, corul bisericeii a cântat imne religioase și s'au recitat poezii.

Fiind prea mulți ascultători ședința a continuat apoi în ambele săli ale școlii. Într'una s'a filmat cu cinematograful cercului filme cu caracter agricol la care au dat explicații agronomii

prezenți. În altă sală s'a desfășurat o frumoasă serbare școlară, cu caracter religios. Recitări, tablouri și o frumoasă piesă într'un act.

S'au distribuit cu această ocazie: Revista Cercului „Adevărul Creștin”, broșura No. 1 din biblioteca misionară a Sf. Mitropoliei etc.

Ședința s'a terminat la ora 7.

CRONICA INTERNA

Telegrame

Sanctității Sale Patriarhului Miron

BUCUREȘTI

27 III 1932

Membrii adunării Arhiepiscopiei Iașilor—adunați în ședință de constituire—vă doresc sănătate și muncă rodnică pentru Biserică în interesul neamului.

PIMEN Mitropolitul

* * *

Înalt Prea Sfințitului Patriarh Miron

BUCUREȘTI

27 III 1932

Adunarea eparhială a Argeșului—în numele clerului și poporului ortodox al eparhiei—Vă asigură de nestrămutată urmărire în opera de îndrumarea și întărire a bisericii noastre ortodoxe.

Președinte Episcop

NICHITA

* * *

Înalt prea sfinției sale Patriarhului Dr. Miron Cristea

BUCUREȘTI

29 III 1932

Adunarea Eparhiei Cetatea-Albă—Ismail, întrunită astăzi în orașul Ismail, în numele întregului cler și popor din această Eparhie aduce omagiile sale de profundă stimă și fiască dragoste șefului suprem al sfinției noastre Biserici Ortodoxe Române, urându-i sănătate și deplină izbândă întru apărarea drepturilor Bisericii strămoșești.

Episcop **IUSTINIAN**

Lucrările Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor

Potrivit convocării reglementare, membrii Adunării Eparhiale, aleși din nou în cursul lunilor Ianuarie și Februarie 1932, s'au întrunit Luni 4 Aprilie sub președenția I. P. S. Patriarh Miron.

În ziua de 4 Aprilie s'au făcut validările și s'a declarat adunarea legal constituită.

În ziua de 5 Aprilie s'au ales Comisiunile, Consiliile și Consistoriile și apoi s'au împărțit rapoartele Consiliului Eparhial despre lucrările din anul 1931, asupra cărora s'au desfășurat ample și frumoase discuțiuni în ziua de 6 Aprilie, zi în care Adunarea și-a încheiat lucrările.

Lucrările de înfrumusețare din dealul Mitropoliei.

Cu acest prilej s'a luat în discuție lucrările de înfrumusețare făcute de primăria Capitalei pe dealul mitropoliei.

În urma diferitelor discuțiuni, s'a stabilit, că arhiepiscopia recunoaște necesitatea lucrărilor pentru înfrumusețare și lărgirea bulevardului. Toți înțeleg să nu i se nesocotească drepturile de proprietate pe care le are asupra terenului.

În acest sens a dat delegație d-lui prof. Mihail Berceanu să susțină punctul de vedere al adunării eparhiale în consiliul comunal al municipiului și să ceară ca planurile de înfrumusețare ale grădinei să fie supuse spre aprobare I. P. S. S. Patriarhului.

Adunarea eparhială a hotărât ca în nici un caz să nu se facă din grădina Patriarhiei un parc public.

Această idee a fost respinsă cu energie de unanimitatea membrilor adunării.

Biserici construite.

S'a hotărât să se exprime mulțumiri căilor ferate române și primăriei pentru bisericile pe care le-au ridicat în cartierele muncitorești.

Armonizarea salariilor preoțești.

S'au adus deasemeni mulțumiri guvernului actual pentru că pe baza unei statistici care nu exsistă

până în prezent, a reușit să înlăture disproporția de salarizare dintre clerul ortodox reprezentând cel mai mare procent de credincioși și clerul bisericilor unite și catolice.

Câștigarea intelectualității pentru Biserică.

P. S. S. Tit Simedrea, vicarul Sfintei Patriarhii a făcut o documentată expunere prin care a arătat primejdia pe care o oferă pentru viața morală și religioasă indiferentismul intelectualilor și chiar spiritul lor antireligios.

În timp ce poporul a rămas credincios prin puterea tradiției, intelectualitatea străină de preocupările religioase, poate deveni o reală primejdie dacă nu va fi câștigată pentru concepția creștină în viața socială.

În consecință a cerut o intensă activitate în acest scop, cerere aprobată de adunare.

Conlucrarea școlii primare cu biserica la sate.

D. învățător Mușetescu (Vlașca) în aceeași ordine de idei, a preconizat o cât mai strânsă colaborare între preoțimea și învățătorimea dela sate.

Primul pas către această colaborare se poate face prin ținerea în același timp a cercurilor culturale preoțești cu cele învățătorești și prin stabilirea unui program unitar, pentru ca îndrumările celor două foruri să se completeze între ele.

Presa religioasă.

Eri la raportul comisiei culturale, discutându-se mijloacele de propagandă, *d. I. Anastasescu* a arătat importanța presei în această privință, și a asigurat pe *I. P. S.* Sa că luând inițiativa unei gazete cotidiene, va găsi un sprijin eficace în toți fiii buni ai bisericii.

A semnalat în același timp, atitudinea românească și creștinească a ziarului „Universul” și a propus să se aducă mulțumiri d-lui Stelian Popescu și conducătorilor ziarului, ceea ce adunarea a aprobat.

În sprijinul Mitropoliei dela Târgoviște.

D. Cezar Spineanu a subliniat valoarea istorică a Mitropoliei dela Târgoviște, monument legat de tot trecutul nostru religios și național și a cerut ca adunarea să intervină cu autoritatea ei pentru a se da fondurile necesare înzestrării Mitropoliei cu sfintele odoare, spre a fi deschisă credincioșilor.

Adunarea a hotărât să se intervină pe lângă guvern în acest sens.

Un palat al corporațiilor bisericești.

S'a hotărât să se ridice în consiliul comunal al municipiului, prin membrii adunării cari sunt consilieri comunali, chestiunea palatului corporațiilor bisericești.

Deși s'a intervenit din timp către primăria Capitalei pentru ca să acorde autorizația ridicării acestui palat în str. 11 Iunie, destinat a servi

consistoriului eparhial, consiliului central bisericesc, cancelariilor consiliului eparhial etc., primăria, prin serviciul respectiv, nu numai că n'a dat aprobare, dar nici n'a răspuns cererii făcute.

Cuvântările de închidere.

După terminarea lucrărilor, *I. P. S. S. Patriarhul Miron*, într-o caldă cuvântare a mulțumit membrilor adunării eparhiale pentru râvna și dragostea cu care au venit să lucreze la înălțarea bisericii noastre strămoșești și la întărirea credinței. Singurul reazim pentru fiecare suflet și pentru stat în vremurile de cumplită criză morală și materială prin care trecem. A binecuvântat apoi, pe membrii adunării.

În numele membrilor a răspuns *d. Iancu Anastasescu*, care a mulțumit înaltului ierarh pentru înțelepciunea și dragostea cu care a condus și a prezidat lucrările adunării, asigurându-l de dragostea pe care membrii adunării vor pune în munca lor pentru întărirea bisericii ca instituție națională și îndrumătoarea morală a neamului.

Adunarea eparhială și-a încheiat apoi lucrările.

Circulara No. 2948/932

Prea Cucernice Părinte,

Cunoașteți și *P. C. Voastră*, rostul — consacrat prin tradiție — pe care îl are arderea lumânărilor în ritualul Sf. Noastre Biserici Ortodoxe și mai ales la poporul românesc, la Sf. Liturghii, parastase, înmormântări, sfeștanii, botez, etc.

Fiind atât de mult folos s'a dat naștere unei adevărate industrii în fabrica lumânărilor.

Lumânările fac parte și ele din prinosul creștinilor.

Dar nu orice lumânare poate fi adusă în uzul ritual, ci numai cele fabricate din ceară curată de albine.

Aceasta însă se întâmplă rar, căci numai fabricanți, în dorința de a realiza un câștig cât mai mare, fabrică lumânări din fel de fel de alte materiale, veninoase, efteine, rele, uneori chiar fără un pic de ceară de albine, care produsă atât fum cât și un miros aproape insuportabil, stricând într-atât aerul din biserică, încă cei cu respirație mai slabă, amețesc, cad jos și pot căpăta boale grele, mai ales la plămâni.

De altă parte, fumul strică cu timpul total picturile din biserici, încât e mare pagubă de muncă grea a pictorilor și de banii cheltuiți. De regulă în câțiva ani, pictura nu se mai cunoaște, o acoperă funinginea de parafină.

Față de aceasta situație, e de datoria Chiriarhiei și a tuturor credincioșilor, ca prin mijloacele ce ne stau în putință, să oprim profanarea slujbelor, oprind folosirea lumânărilor falsificate și satisfăcând cerința canonică și rituală, că în biserică nu se mai pot folosi pe viitor decât lumânări din ceară de albine, puse la dispoziția bisericilor de însăși chiriarhia Eparhiei.

Tocmai pentru acest motiv, la alte biserici Ortodoxe, s'au pus monopol asupra lumânărilor cu dreptul de fabricațiune și vindere exclusiv pentru Biserică.

În scopul acesta și Arhiepiscopia Noastră, a adunat de câți-va ani, mijloacele necesare pentru înființarea unei turnătorii rituale, spre a-și pregăti în regie proprie lumânările pentru uzul slujbelor din biserici și afară de ele, conform dispozițiilor canonice și liturgice.

Și anume, la restaurat cu mare spese — de 2 milioane lei, vechea Mănăstire Plătărești — fostă secularizată — și recâștigată de noi iar pentru Arhiepiscopie. — Și în corpul, unde erau odinioară atelierele fostei închisori, am instalat cu cheltueli destul de însemnate această turnătorie; iar corpul cu totul separat, din stânga intrării în Sf. Mănăstire, am întocmit locuințe pentru personalul însărcinat cu facerea lumânărilor.

Această turnătorie va avea o capacitate de producție de circ. 200 kilograme de lumânări pe zi, de diferite mărimi, deci cu capacitatea de a putea satisface cu timpul, toate trebuințele din întreaga Noastră Arhiepiscopie.

În cursul luni Aprilie crt., această turnătorie va fi pusă în funcțiune. Produsele ei de lumânări, fiind pentru trebuințele creștinilor și bisericilor din această Eparhie, e necesar ca P. C. Voastră să indemnăți pe C. C. Preoți din acel Protopopiat, ca să facă poporul să înțeleagă rostul ritual, pentru care trebuie să ardă lumânări de ceară curată din cele ale Arhiepiscopiei.

Se dau deci tuturor preoților ordin, ca în legătură cu jertfa lui Cain și Avel să le arate că orice jertfă slabă nu-i primită de Dumnezeu, e zadarnică. Astfel și lumânările falsificate sunt nu o jertfă bine primită, ci o profanare a celor sfinte, a cărei miros nefiind de „bună mireasmă“ nuse va sui la Cer.

Deaceea dispune că pe viitor, nu se mai pot arde în biserica Noastră alte lumânări, decât cele făcute în turnătoria rituală dela Sf. Noastră Arhiepiscopie. Astfel succesiv în măsura în care vom avea și Noi cantitatea necesară de lumânări, rămâne a se introduce lumânările rituale, rând pe rând în toate bisericile. Poporul luminat de preoți, va înțelege rostul lor și va oferi exclusiv din ele.

De sine se înțelege, că prin această dispoziție, venitul Pangarului dela Sf. Noastră Biserică rămâne același și poate chiar va crește, dată fiind curățenia jertfei ce se aduce prin asemenea lumânări.

În scopul de a ne ști orienta, P. C. Voastră, veți aduna și ne veți da în privința pornirii lucrărilor și producțiunii, care cer spese curente de cel puțin 2.000.000 lei (două milioane) următoarele informațiuni precise și garantate cu toată siguranța.

1) Care este cantitatea de lumânări de care e nevoie anual în fiecare biserică din acel proto-

popiat — specificând după puțină dimensiunile și calculându-le în kilograme.

Această informațiune nu veți da-o cu un calcul bine stabilit, ca să fie cât mai exactă cantitatea necesară fiecărei biserici, cu dimensiunile se se obșnuiesc a se vinde.

2) Ce modalitate credeți că ar fi mai practică pentru desfacerea lor? În unele Eparhii există anumite centre pentru desfacerea lumânărilor; pe protopopiate, ori credeți, că se pot înființa centre de desfacere pe județe de unde să se alimenteze parohiile?

În ambele cazuri ne veți indica, localitatea, dela care parohiile se pot aproviziona mai cu înlesnire, ținând seamă de apropiere și ușurință de transport.

3) Aveți în acel protopopiat, producători de ceară? În ce comune? Cam ce cantitate ar putea oferi Arhiepiscopiei spre vânzare și cu ce preț? Astăzi suntem avizați a ne procura ceară curată dela neguțatori mari, uneori chiar din streinătate și astfel cu preț mai urcat.

Chestiunea fiind urgentă, Vă invităm ca imediat să procedăm la culegerea acestor date, ca eventual până la Sf. Paști crt., să putem pune la dispoziția P. C. Voastre, un stoc de lumânări, la centrele indicate.

Deocamdată kilogramul de lumânări turnate și împachetate și expediate cu poșta și camionul Nostru la centrul de desfacere ce-l veți indica, va costa circa lei 220 kgr. și vor fi de: 1, 2, 5, 10 lei, apoi lei 20 pentru policandre și lei 35 pentru sfeșnicile împărătești, iar după ce vom primi — toate informațiile detaliate și precise de toate trebuințele parohiilor, se vor turna și în alte mărimi; pentru cununii, botezuri și alte trebuințe.

Parohiile pot câștiga în detal 40-60 lei la kilogram, iar cei ce vor avea centrul de desfacere în grija lor, vor primi de fiecare kgr. vândut 10 lei din costul de lei. 220 per kgr. cu cât putem vinde în raport cu prețul de cumpărare al cearii.

Aceste calcule sunt făcute în teorie. Rămâne ca — după ce vom pune în lucrare turnătoria rituală — să vă dăm adevăratele cheltueli.

Avem toată credința ca îngrijindu-ne cu timpul de ceară curată din mai multe părți ale Țării, eventual și din Eparhia Noastră dela Sf. Mănăstiri și particulari, cu un preț mai convenabil, iar mucerile de lumânări se vor vinde tot turnătoriei Noastre, vom putea cu timpul amortiza marile cheltueli investite și vom putea satisface tuturor trebuințelor cu prețuri potrivite.

Ulterior și după o experiență oarecare, vom fi în situația de a vă da noi instrucțiuni de urmare.

Arhiepiscop și Mitropolit

MIRON

Cons. Referent
Protopop, C. MOLDOVAN

Circulara 2745/932.

Prea Cucernice Părinte,

La verificarea conturilor de gestiune am constatat că sunt parohii, cari nu gestionează în conformitate cu dispozițiunile Noastre. Erorile ce se comit în gestionare sunt cu atât mai nejustificative cu cât Sf. Arhiepiscopie a avut grije ca pe fiecare imprimat, ce parohia e obligată să întrebuințeze la întocmirea unui cont de gestiune, să tipărească instrucțiuni, cari dacă se respectă cu strictețe, se gestionează absolut corect.

Intrucât cea mai mare neregularitate se observă la procurarea actelor justificative pentru cheltueli, dăm mai jos, spre strictă conformare, copia instrucțiunilor respective, tipărite pe contul de gestiune :

„Actele justificative pentru cheltueli sunt :“

Statele nominale pentru plata personalului ; facturi sau conturi dela furnizori pentru procurare de diferite materiale. Facturile și conturile vor fi timbrate conform legii și plătită taxa de înregistrare. Timbrul și taxele privesc pe furnizor și nu trebuiește socotite în suma plătită, iar actele date de furnizor cari nu sunt comercianți vor fi legalizate de autorități ; pe facturile cu cari s'au cumpărat obiectele de inventar sa va nota numărul la care sau trecut aceste obiecte în inventarul parohiei.

Pentru reparații și construcții se vor anexa contractele cu anteprenorii sau lucrătorii, procesele verbale de recepții, situații de lucrări etc. Pentru asigurări sau plata impozitelor se vor anexa chitanțele respective.

Pentru cheltueli de procese se vor anexa chitanțele obținute etc.

Pentru cheltuelile efectuate din subvenția pentru care s'au dat acte justificative la emiterea ordonanței de plată se vor trimite numai cōpii după acele acte.

Fondul Sanatoriului, Trebuințele Generale ale Arhiepiscopiei, milelor, protopopesco etc. vor fi achitate la destinația lor până la finele anului, iar chitanțele obținute se vor anexa contului de gestiune.

Când în caz fortuit nu s'a putut lua act justificativ dela un primitor, consiliul parohial va dresa proces verbal special, simpla adeverință a unui membru al Consiliului parohial fiind insuficientă. La fel se va proceda și pentru cheltuelile mărunte.

Menționăm că pentru reparațiuni sau cumpărături ce trec de suma de lei 10.000., parohia e obligată să înainteze Sf. Arhiepiscopii în prealabil, oferte (devize) arătând în raport veniturile din care se efectuează aceste plăți, dacă ele n'au fost prevăzute în buget, sau dacă constau din excedentele anilor trecuți, cari nu se pot trece în buget.

Se vor înainta deasemenea toate registrele cerute de lege la o gestiune, nu numai o parte din ele, așa cum unele protoierii încearcă a se obișnui, pentru motive de ușurare a expedițiunei.

Vă invităm să insistați ca parohiile să completeze toate rubricile prevăzute în imprimatele de bugete și conturi și să cercetați cu minuțiozitate dacă actele justificative dela conturi sunt timbrate legal și au taxa de înregistrare plătită.

Conturile de gestiune și bugetele cari nu vor fi întocmite în conformitate cu instrucțiunile Noastre vor fi respinse de P. C. Voastră „ex-officio” pentru conformare, și în caz de recidivă, ne veți raporta spre a aplica sancțiunile cuvenite.

Pentru a nu mai fi motive de necunoaștere a normelor după care se gestionează, dealtfel și așa nejustificate, parohiile vor fi obligate să întrebuințeze numai imprimatele Sf. Arhiepiscopii, cari au tipărite instrucțiunile pe cari le cerem cu strictețe respectate.

P. C. Voastră, în afară de corijarea adicărilor eronate, nu veți putea face nici o modificare în conturile de gestiune sau în bugete ci veți trece observațiunile P. C. V. într'un referat anexat la fiecare parohie în parte.

Vă reamintim totdeauna că în protoeria P. C. Voastre, sunt parohii cari n'au trimis conturile de gestiune pe anii 1927, 1928, 1929 și 1930. Întârzierile acestea, cari vădesc o totală neglijare a administrațiunii epitropești, nu le mai putem tolera și vom trece imediat la aplicarea sancțiunilor. În consecință P. C. Voastră veți pune în vedere parohiilor neglijenți să trimită aceste conturi restante și dacă până la 20 Aprilie nu se vor fi supus acestui ordin, veți trimite un tablou în care se va arăta numele parohilor, adresa lor actuală, pentru a fi trimiși în judecata Consistoriului Eparhial.

p. Arhiepiscop și Mitropolit,

† **PLATON**

Cons. Referent
Protopop, C. MOLDOVAN

PAROHII VACANTE

P R E O Ţ I

Protoieria I Dâmbovița. Se publică concurs cu termen de 30 de zile pentru ocuparea postului de preot paroh de la parohia **Cândești Vale**, devenit vacant pe data de 1 Maiu 1932, prin demisia titularului, cucernicul preot Procopie Popescu.

Parohia se compune din 226 familii cu 981 capi familii. Nu are casă nici sesie parohială, de Biserica în stare bună. Venitul parohial circa 3000 lei anual.

Cererile pentru ocupare însoțite de acte și, memorii se vor înainta în termen, legal de la publicarea acestei protopopii spre cele de cuviință. În acte pe lângă cererea adresată acestei protoierii să se mai, atașeze una către Sfânta Mitropolie, pe care se va raporta aparte. Cererile trimise pe altă cale nu se vor lua în seamă. Parohul numit este obligat a preda religia în școala primară.

Protopop, *Dem. N. Popescu*

Tipografia SEMINARULUI MONAHAL Cernica — Ilfov